

Trettioandra sessionen (1988)

Allmän kommentar nr 16: Artikel 17 (rätt till privatliv)

1. Artikel 17 föreskriver rätten för alla att skyddas mot godtyckligt eller olagligt ingripande med avseende på privatliv, familj, hem eller korrespondens samt mot olagliga angrepp på sin heder eller sitt anseende. Kommittén anser att denna rätt måste garanteras mot alla sådana ingripanden och angrepp, vare sig de härrör från statliga myndigheter eller från fysiska eller juridiska personer. Skyldigheterna som fastställs i denna artikel kräver att staten antar lagstiftnings- och andra åtgärder för att genomföra förbudet mot sådana ingripanden och angrepp samt för skyddet av denna rättighet.
2. I detta sammanhang vill kommittén påpeka att det i konventionsstaternas rapporter saknas tillräcklig information om hur respekten för denna rätt garanteras genom lagstiftning, administrativa eller rättsliga myndigheter och i allmänhet genom behöriga organ i staten. I synnerhet ägnas otillräcklig uppmärksamhet åt det faktum att artikel 17 i konventionen behandlar skyddet mot både olagligt och godtyckligt ingripande. Detta innebär att det är just inom ramen för lagstiftningen som bestämmelser främst måste fastslås för skyddet av den rättighet som anges i artikeln. För närvarande säger rapporterna antingen ingenting om en sådan lagstiftning eller ger otillräcklig information i denna fråga.
3. Begreppet "olaglig" innebär att inget ingripande får ske förutom i de fall som föreskrivs i lagen. Ingripanden som godkänts av staterna kan endast ske enligt lag, som i sin tur måste överensstämma med bestämmelserna, syftena och målen i konventionen.
4. Uttrycket "godtyckliga ingripanden" är också av betydelse för skyddet av rätten som anges i artikel 17. Kommittén anser att uttrycket "godtyckliga ingripanden" även kan utökas till att omfatta ingripanden som sker enligt lag. Införandet av begreppet godtycklighet syftar till att garantera att även ingrepp som förskrivs enligt lag ska vara förenliga med bestämmelserna, målen och syftena i konventionen och ska i alla händelser vara rimliga med hänsyn till de särskilda omständigheterna.
5. Vad gäller begreppet "familj" kräver konventionens mål, för att uppfylla bestämmelserna i artikel 17, att detta begrepp ges en vid tolkning och omfattar alla dem som utgör en familj i samhället i den berörda konventionsstaten. Begreppet "home" på engelska, "manzel" på arabiska, "zhùzhái" på kinesiska, "domicile" på franska, "zhilische" på ryska och "domicilio" på spanska, så som de används i artikel 17 i konventionen, ska förstås som platsen där en person är bosatt eller utför sin vanliga sysselsättning. I detta sammanhang uppmanar kommittén staterna att i sina rapporter ange vilken innebörd begreppen "familj" och "hem" har i deras samhälle.
6. Kommittén anser att rapporterna bör innehålla information om myndigheter och organ som inrättats inom statens rättssystem och som är behöriga att godkänna ingripanden enligt lagen. Det är också oumbärligt att få information om myndigheter som har rätt att utöva kontroll över sådana ingripanden med rigorös respekt för lagen, och för att veta hur och genom vilka organ berörda personer kan framföra klagomål vid en kränkning av den rättighet som anges i artikel 17 i konventionen. Staterna ska i sina rapporter klargöra i vilken utsträckning aktuell praxis överensstämmer med lagen. Konventionsstaterna rapporter ska även innehålla information om

klagomål beträffande godtyckliga eller olagliga ingripanden och antalet ärenden i detta sammanhang samt rättsmedel som tillhandahålls i dessa fall.

7. Eftersom alla personer lever i samhället är skyddet av privatlivet relativt. De behöriga myndigheterna ska dock endast kunna inhämta sådan information om en persons privatliv om denna kunskap är viktig för samhället i den mening som avses i konventionen. Kommittén rekommenderar därför att staterna i sina rapporter anger lagar och förordningar som reglerar tillåtna ingripanden i privatlivet.

8. Även för ingripanden som överensstämmer med konventionen måste relevant lagstiftning i detalj specificera de exakta omständigheter under vilka sådana ingripanden kan vara tillåtna. Ett beslut att tillämpa ett sådant tillåtet ingripande får endast fattas av den myndighet som är ansvarig enligt lag och från fall till fall. Överensstämmelse med artikel 17 kräver att integriteten och sekretessen för korrespondens ska garanteras rättsligt och i praktiken. Korrespondens ska levereras till adressaten utan att kontrolleras och utan att öppnas eller läsas på något annat sätt. Övervakning, vare sig den är elektronisk eller på annat sätt, avlyssning av telefoni, telegrafi eller annan form av kommunikation, avlyssning och inspelning av samtal ska förbjudas. Husrannsakan ska inskränkas till sökning efter nödvändiga bevis och får inte utgöra trakasserier. Vad gäller personlig och kroppsvisitering ska effektiva åtgärder garantera att en sådan visitering utförs på ett sätt som är förenligt med den visiterade personens värdighet. Personer som utsätts för kroppsvisitering av statliga tjänstepersoner, eller medicinsk personal på begäran av staten, ska endast visiteras av personer av samma kön.

9. Konventionsstaterna är själva skyldiga att inte medverka i ingripanden som är oförenliga med artikel 17 i konventionen och att tillhandahålla rättsliga ramar som förbjuder sådana handlingar från fysiska eller juridiska personer.

10. Insamling och lagring av personuppgifter på datorer, i databaser eller på andra enheter, oavsett om det görs av myndigheter eller privatperson eller organ, måste regleras i lag. Staten måste vidta effektiva åtgärder för att garantera att information om en persons privatliv inte når personer som inte är behöriga enligt lag att ta emot, bearbeta och använda den, och att den aldrig används för ändamål som är oförenliga med konventionen. För att få ett så effektivt skydd av privatlivet som möjligt ska varje person ha rätt att på ett begripligt sätt få upplysning om, och i så fall vilka, personuppgifter är lagrade i automatiska dataregister och för vilket ändamål. Alla personer har också rätt att få veta vilka offentliga myndigheter eller privatpersoner eller organ som hanterar eller kan hantera deras uppgifter. Om sådana register innehåller felaktiga personuppgifter eller har samlats in eller behandlats i strid med lagbestämmelser, har varje person rätt att få sina uppgifter rättade eller raderade.

11. Artikel 17 skyddar personlig heder och anseende och staterna är skyldiga att tillhandahålla adekvat lagstiftning för detta ändamål. Bestämmelser måste också fastställas som gör det möjligt för var och en att skydda sig mot olagliga angrepp och få tillgång till effektiva rättsmedel mot de som är ansvariga för dessa angrepp. Konventionsstaterna ska i sina rapporter ange i vilken utsträckning enskilda personers heder och anseende skyddas enligt lag och hur detta skydd uppnås utifrån deras rättssystem.